

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Vervolgonderzoek prioriteitengroep 3: thuiszorg en praktische hulp

Steekproefrespons en datakwaliteit

31/05/2024

Bleys Dries, Morrens Bert, Brackx Julie

INHOUD

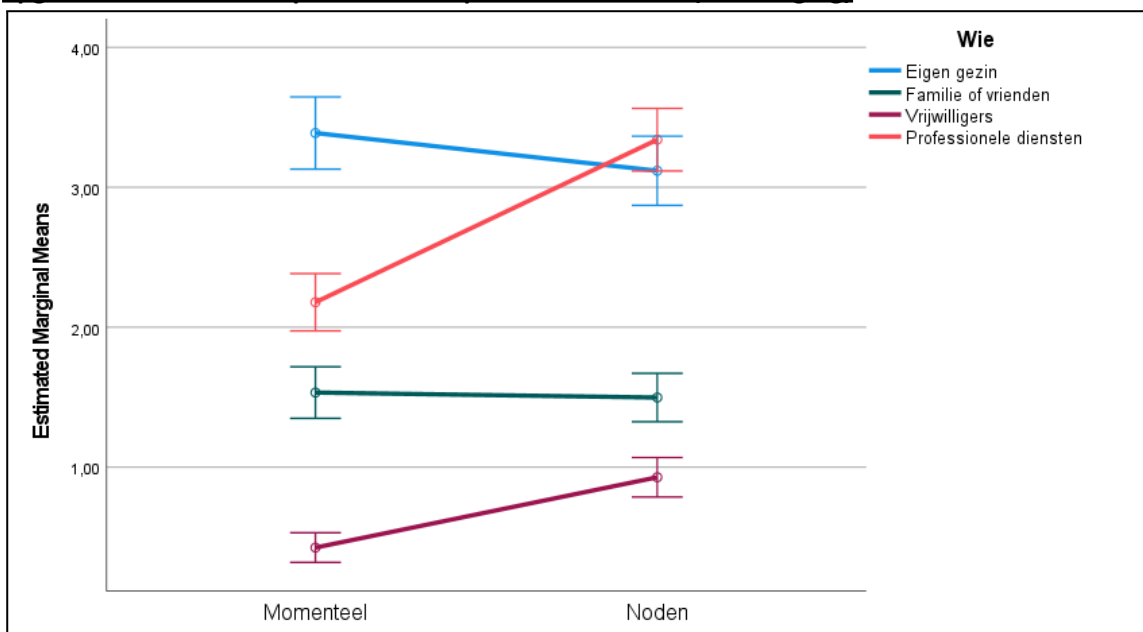
1. Omschrijving.....	2
2. Theoretisch steekproefplan.....	4
3. Praktisch steekproefplan.....	6
3.1. Tussentijdse controle.....	6
4. Gerealiseerde steekproef (uncleaned dataset).....	7
5. Finale steekproef (cleaned dataset).....	8
5.1. Datakwaliteit.....	8
5.1.1. Steekproefrespons.....	9
5.2. Representativiteit.....	11
5.2.1. Wegingsfactor.....	12
6. Besluit.....	14

1. Omschrijving

Personen met een handicap in prioriteitengroep 3 (PG3), wachten op de terbeschikkingstelling van (hun volledig of een deel van) hun persoonsvolgend budget. Die wachttijd is lang, ondanks de vele middelen die de Vlaamse Regering inzet. De Vlaamse Regering heeft het VAPH daarom gevraagd te onderzoeken wat hun huidige noden zijn en hoe er op kortere termijn hulp en ondersteuning kan geboden worden.

In een eerste onderzoek werd bekeken welke noden de personen in PG3 op dit moment hebben, hoe ze deze vandaag invullen en wie hen daarbij helpt. Dit onderzoek bracht aan het licht dat personen in PG3 heel wat nood hebben aan praktische hulp, individuele psychosociale ondersteuning, dagondersteuning en woonondersteuning. Opvallend hierbij was de grote nood aan praktische hulp en de vraag om deze aan te bieden door professionele diensten (zie figuur 1). In het huidige onderzoek focussen we ons op deze laatste bevinding.

Figuur 1. Verschil in praktische hulp die mensen momenteel ontvangen versus wat ze nodig hebben, opgedeeld naar wie die praktische hulp moet aanbieden (met weging)

Voor meer informatie over dit voorgaand onderzoek zie onze webpagina:

<https://www.vaph.be/nieuws/2022/11/resultaten-onderzoek-prioriteitengroep-3-wie-wacht-op-budget-heeft-vaak-praktische-hulp-nodig>

en voor het volledige onderzoek:

<https://www.vaph.be/documenten/bevraging-hulpbronnen-en-ondersteuning-prioriteitengroep-3>

Om de bevinding dat er een grote nood is aan praktische hulp door professionele diensten verder uit te diepen, werd een nieuw onderzoek opgestart. Dit onderzoek verkent welke soorten praktische hulp personen in PG3 precies nodig hebben. Daarnaast wordt bekeken of de reguliere diensten die praktische hulp aanbieden (met name thuiszorgvoorzieningen), hier wel of niet voor ingeschakeld kunnen worden (op basis van vermoedens dat dit aanbod onderbenut wordt).

Het huidige rapport gaat dieper in op het steekproefplan dat uitgewerkt werd i.f.v. de onderzoeksvragen en de representativiteit van de steekproef t.o.v. de prioriteitengroep 3, en welke steekproef uiteindelijk ook effectief gerealiseerd werd na de dataverzameling. Er is daarbij een onderscheid tussen het theoretisch vooropgesteld steekproefplan (zie hoofdstuk 2), het steekproefplan waarmee er in de praktijk aan de slag werd gegaan (zie hoofdstuk 3), de daaruit volgende gerealiseerde steekproef (zie hoofdstuk 4) en de finale steekproef waarop de analyses kunnen uitgevoerd worden, finaal omdat er in deze fase ook een datakwaliteitscheck werd uitgevoerd (zie hoofdstuk 5).

2. Theoretisch steekproefplan

Een theoretisch steekproefplan kan verschillende vormen aannemen op basis van keuzes rond welke analyses zinvol zijn en prioritair dienen beantwoord te worden. Na overweging werden twee belangrijke vragen voor de analyses op de antwoorden weerhouden: het effect van het al dan niet hebben van een PVB (PVB ja/nee)¹ en het effect van het al dan niet hebben van een ondersteuningsplan (OP ja/nee). Het reeds beschikken over een PVB kan effect hebben op de manier waarop personen hun noden aan praktische hulp organiseren (bijvoorbeeld met de hulp van een zorgaanbieder d.m.v. hun PVB; terwijl personen zonder PVB bijvoorbeeld eerder niet-reguliere diensten zouden aanspreken). Ook het hebben van een ondersteuningsplan kan een effect hebben op de resultaten, omdat tijdens de opmaak van een ondersteuningsplan in principe alle mogelijkheden worden bekeken voor het organiseren van de noden aan praktische hulp (ook reguliere, niet-handicapspecifieke, diensten), waaronder bijvoorbeeld de mogelijkheid om dit te laten aanbieden door thuiszorgvoorzieningen. Het steekproefplan dat vervolgens werd uitgewerkt laat ook toe om interactie-effecten tussen de twee voornoemde effecten na te gaan. Het theoretisch steekproefplan wordt voorgesteld in tabel 1.

Tabel 1. Theoretisch steekproefplan met hoofdeffecten en interactie-effecten

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	210	210
Nee	210	210
Totaal	840 deelnemers	

Per groep werd er bepaald dat er 210 personen zouden moeten deelnemen aan de bevraging. Dit getal kwam tot stand door de meest gedetailleerde vraag van de vragenlijst die 7 antwoordmogelijkheden bevat (lijst van drempels die personen ervaren) te vermenigvuldigen met 30², zodat er met zekerheid op de meest gedetailleerde vraag vergelijkingen tussen de 4 groepen kunnen gemaakt worden.

Vervolgens werden via *power-analyses* berekend welk minimum aantal deelnemers effectief noodzakelijk is om bepaalde onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Deze oefening werd uitgevoerd door de cluster Wetenschappelijk Onderzoek (VAPH) en het theoretisch beoogd aantal van 840 deelnemers was voldoende om de beoogde statistische analyses uit te voeren en dit onder verschillende parameters (bijvoorbeeld als er verwacht wordt dat de antwoorden van alle deelnemers sterk op elkaar zullen lijken³). Bijvoorbeeld, als de 4 groepen in tabel 1 met elkaar worden vergeleken op één uitkomstmaat (de lijst van 7 ervaren drempels) via een *chi-square-analysis* (een courante analysemaat bij dit soort van data), dan is een totale groepsgrootte van 696 deelnemers voldoende, als de verschillen tussen de 4 groepen 'klein tot gemiddeld' zijn.

¹ Personen met een PVB hebben dus reeds een terbeschikkingstelling gehad van een deel van hun budget, maar ze hebben ook nog een meervraag die ingedeeld werd in prioriteitengroep 3. Bij personen zonder een PVB staat hun volledige vraag in prioriteitengroep 3.

² Het getal 30 is een statistische '*rule of thumb*' qua benodigde aantallen van deelnemers, omdat je een groep van 30 deelnemers gemakkelijker kan vergelijken met een andere groep van 30 deelnemers via enkele statistische toetsen. Ook zijn de data-vereisten (bijvoorbeeld normaliteit van de data) eenvoudiger als groepen bestaan uit 30 deelnemers.

³ Hoe sterker antwoorden van groepen deelnemers op elkaar lijken, hoe meer deelnemers er nodig zijn om effecten te onderzoeken.

Vervolgens werd er berekend hoe er aan de theoretisch beoogde 840 deelnemers kon geraakt worden via een bevraging, want niet iedereen zal ingaan op de vraag om de bevraging ook effectief in te vullen. In een online bevraging, met een reeds voorafgaande relatie tot de deelnemers, kan de responsgraad geschat worden op 50% (op basis van bevindingen uit literatuur). Op basis van het voorgaand onderzoek, waar er een responsgraad van 25% werd bereikt, werd er bij het nieuwe onderzoek uit voorzichtigheids-overwegingen tenslotte vertrokken van een responsgraad van 30%. Het aantal te versturen brieven (om aan het benodigde aantal van 840 deelnemers te komen) is dus ongeveer 2800 exemplaren (gelijk verdeeld over de 4 groepen, 700 per groep).

Om de responsgraad te maximaliseren werd ervoor gekozen om met een korte en kernachtige bevraging te werken die bovendien anoniem zou zijn. De identificatie van in welke van de 4 groepen een persoon behoort is belangrijk gezien de mogelijke effecten op de resultaten, maar een koppeling nadien met interne dossiergegevens (zoals in het vorige onderzoek) werd niet nodig geacht. Om personen te kunnen identificeren tot welke groep ze behoren werd er gewerkt met 4 anonieme linken naar de online vragenlijst en 4 versies van de papieren vragenlijst. Iedereen kreeg dezelfde vragenlijst voorgelegd, maar afhankelijk van via welke link of versie een persoon de vragenlijst invulde kan nadien geïdentificeerd worden tot welke groep de persoon behoort (link/versie A is groep zonder PVB en ondersteuningsplan, link/versie B is groep met PVB maar zonder ondersteuningsplan, enz.).

Opgelet, dat er geen koppeling wordt gemaakt met de dossiergegevens⁴ betekent dat er geen uitgebreid onderzoek kan komen naar de representativiteit van de gerealiseerde steekproef t.o.v. de prioriteitengroep 3 in zijn geheel. Dit betekent dat de resultaten van het onderzoek geldig zijn binnen de ruime steekproef van de prioriteitengroep 3, maar mogelijks niet afgestemd zullen zijn op alle unieke subgroepen en kenmerken van de PG3 populatie in zijn geheel. Er wordt echter verwacht dat de impact van bepaalde subgroepen en kenmerken (bijvoorbeeld o.b.v. hoogte ondersteuningsvraag, wachttijd, regio, ...) beperkt zal zijn op de resultaten en de resultaten inhoudelijk daardoor niet sterk zullen veranderen. Wel werd ervoor gekozen om via zelfrapportage te vragen naar handicap en leeftijd, waardoor bovenop de identificatie van de 4 groepen, er wel een beperkte vergelijking kan gemaakt worden tussen de steekproef en de prioriteitengroep 3 in zijn geheel.

Om na te gaan dat alle streefcijfers van subgroepen van deelnemers behaald worden (zie tabel 1), werd er afgesproken dat in ongeveer de helft van de dataverzameling er een tussentijdse controle zal plaatsvinden van de reeds geïnccludeerde groepen van deelnemers. Als blijkt dat bepaalde groepen van deelnemers ondervertegenwoordigd zijn kon een extra oproep gebeuren binnen deze groepen om hen extra te motiveren tot deelname.

Er werd ingeschat dat de dataverzamelingsperiode 6 weken zou moeten duren, waarin primair zou gecommuniceerd worden dat er 3 weken tijd is om de vragenlijst in te vullen en er dus 3 weken buffer voorzien werden om indien nodig te remediëren (als er onvoldoende deelnemers zijn of niet alle streefcijfers worden behaald). Een herinneringsbrief zou uitgestuurd worden afhankelijk van de tussentijdse resultaten m.b.t. de steekproefrespons.

⁴ Ook zelfrapportage via de vragenlijst zal moeilijk zijn omdat dit niet altijd tot betrouwbare gegevens zal leiden. Het zal bijvoorbeeld moeilijk zijn voor personen om precies aan te geven hoe lang ze op de wachtlijst staan, hoeveel punten ze reeds tot beschikking hebben en met hoeveel punten ze nog op de wachtlijst staan, etc.

3. Praktisch steekproefplan

Het praktisch steekproefplan ontstaat, in een eerste stap, na controle van de VAPH-databron voor beschikbare deelnemers die in aanmerking komen volgens de gedefinieerde groepen waarop er gefocust wordt. De volgende stap is dat dit praktisch steekproefplan wordt herbekeken in functie van de tussentijdse controle (gerealiseerde responsgraad).

Na controle van de VAPH-databron kon het steekproefschema worden ingevuld met de effectieve beschikbare kandidaten voor deelname (zie tabel 2).

Tabel 2. Verdeling populatie prioriteitengroep 3 overheen steekproefplan uit fase 1

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	761	1891
Nee	1473	6116
Totaal	10241 deelnemers	

De groep met een persoonsvolgend budget en een ondersteuningsplan is een kleine groep waardoor er, als de responsgraad onder de 30% zakt, weinig ruimte is voor exclusie achteraf (als bijvoorbeeld de datakwaliteit van hun vragenlijst ondermaats is). Daarom werd er besloten om iedereen van deze groep aan te schrijven om de vragenlijst in te vullen (*over-sampling*).

Er werd de mogelijkheid geboden om optioneel, in plaats van de online vragenlijst, een papieren versie van de vragenlijst aan te vragen of om de vragenlijst in te vullen via een telefonisch contact met een medewerker van het VAPH.

De dataverzameling startte op 15 november 2023 (de uitnodigingsbrieven werden op die dag verstuurd). De deadline voor het invullen van de bevraging werd vastgelegd op 7 december 2023.

3.1. Tussentijdse controle

Er werd op 30 november een controle van de responsgraad overheen de groepen uitgevoerd (zie tabel 3).

Tabel 3. Tussentijdse controle van het steekproefplan (30 november 2023)

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	124	100
Nee	106	88
Totaal	418 deelnemers	

Op dit vroege tijdstip om een controle uit te voeren waren de resultaten alvast positief: reeds de helft van het beoogde aantal deelnemers werd gehaald, de verspreiding lag ongeveer evenredig overheen de groepen en er waren vele aanvragen voor papieren versies geweest die nog teruggestuurd moesten worden. Er werd daarom besloten om nog enkele dagen af te wachten en te herevalueren als de deadline naderbij kwam, zie tabel 4.

Tabel 4. Tweede tussentijdse controle van het steekproefplan (5 december 2023)

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	194	164
Nee	194	160
Totaal	712 deelnemers	

Vlak voor de deadline werd het streefdoel bijna gehaald (712 van 840 deelnemers) en de verspreiding lag ongeveer evenredig overheen de groepen. Ook nu moesten de aangevraagde papieren versies nog toekomen op het VAPH en waren deze cijfers er dus nog niet bijgeteld. Er werd besloten om geen nieuwe steekproef aan te schrijven, maar wel een herinneringsbrief te sturen aan de bestaande steekproef. Deze herinneringsbrief werd uitgestuurd op 7 december 2023 met als deadline om in te dienen 31/12.

In de praktijk werd de vragenlijst pas afgesloten op 8 januari 2024, om de papieren versies die met post waren toegekomen ook nog te kunnen ingeven in de online module.

4. Gerealiseerde steekproef (*uncleaned dataset*)

De gerealiseerde steekproef bedraagt 1502 deelnemers waarmee het beoogde resultaat van 840 deelnemers ruimschoots wordt overschreden. Deze steekproef werd ingedeeld volgens de parameters van het steekproefschema (zie tabel 5).

Tabel 5. Gerealiseerde steekproef

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	402	385
Nee	411	304
Totaal	1502 deelnemers	

Onverwacht werd van deze steekproef maar 1.4% ($n = 21$) via de papieren versies aangeleverd, dit tegenover 46 geregistreeerde vragen naar papieren versies. Acht personen vroegen om de vragenlijst telefonisch te laten afnemen door een VAPH-medewerker (0.5%).

Echter is het belangrijk om op te merken bij deze steekproef dat er nog geen controle werd gedaan op de datakwaliteit, waardoor bijvoorbeeld ook onvolledig ingevulde vragenlijsten hier nog bij worden geteld (vragenlijsten die deels werden ingevuld bleven tot 2 weken beschikbaar voor personen om te vervolledigen). Bij afsluiting van de steekproefverzameling werd er ook voor gekozen om deze onvolledige antwoorden mee te nemen (een vragenlijst hoeft niet volledig ingevuld te zijn om nog nuttige informatie te kunnen opleveren, dit wordt verder onderzocht in hoofdstuk 5).

Tenslotte, mogelijks kunnen er ook dubbele vragenlijsten in de steekproef zitten (personen die de vragenlijst tweemaal invullen, bijvoorbeeld na de herinneringsbrief, ook al werd ertoe opgeroepen dit niet te doen). Omdat de vragenlijst anoniem is kan dit niet geïdentificeerd worden (tenzij twee antwoordsets compleet identiek zijn, dit zal verder onderzocht worden in hoofdstuk 5).

5. Finale steekproef (*cleaned dataset*)

5.1. Datakwaliteit

In de digitale versie van de vragenlijst zijn ontbrekende of tegenstrijdige antwoorden binnen vragen niet mogelijk wegens de logische sturing van het online-platform. Zo werd in de digitale versie van de vragenlijst bijvoorbeeld de volgende vraag pas getoond na het volledig beantwoorden van de vorige vraag (indien een antwoord verplicht was). Ook werden niet relevante vragen niet getoond, bijvoorbeeld als de deelnemer eerder aangaf dat dat hij/zij momenteel geen praktische hulp krijgt, dan werden er ook geen bijvragen gesteld die peilden naar of deze praktische hulp momenteel werd aangeboden door thuiszorgvoorzieningen. Een uitzondering vormt natuurlijk de situatie wanneer een deelnemer vroegtijdig volledig stopte met de vragenlijst in te vullen, en deze datakwaliteit-analyses zullen hier later opgenomen worden.

In de teruggestuurde papieren versies van de vragenlijst werden soms wel ontbrekende of tegenstrijdige antwoorden gevonden. Er werd gekozen om de papieren versies door een medewerker te laten ingeven in de online module van de vragenlijst. Dit had als gevolg dat er op een uniforme manier werd omgegaan met tegenstrijdige of ontbrekende informatie. Bijvoorbeeld: een persoon moest de vraag rond ervaren drempels niet invullen (omdat hij/zij aangaf dat de thuiszorgvoorzieningen alle benodigde praktische hulp mochten bieden), maar heeft dit in de papieren versie toch gedaan. Door de antwoorden in de online module in te vullen zal de vraag rond ervaren drempels ook niet verschijnen en werd dit overbodig antwoord dus ook niet geregistreerd (dus de situatie werd nagebootst alsof de persoon de vragenlijst online had ingevuld). De volgende regels werden gehanteerd:

- Het antwoord op de hoofdvraag bepaalt of antwoorden in de bijvraag worden geregistreerd of niet: eventuele bijvragen komen pas aan bod afhankelijk van het antwoord van de hoofdvraag (principe van de online vragenlijst, zoals in het voorbeeld dat hierboven werd aangehaald)

- Bij ontbrekende antwoorden op de hoofdvraag werd er gekeken naar de antwoorden op de bijvragen om hieraan invulling te geven:
 - Bijvoorbeeld: als een persoon niet aangeeft of hij/zij een bepaalde praktische hulp nodig heeft (antwoordmogelijkheden: 'ja' of 'nee'), maar in de bijvraag wel een frequentie kiest van hoe vaak ze deze praktische hulp extra nodig hebben ('x-keer per week meer'), dan werd ervan uitgegaan dat deze persoon dus wel 'ja' hadden willen scoren op de vraag of ze de praktische hulp nodig hebben (het ontbrekende antwoord).
 - Als het antwoord niet kon afgeleid worden uit de vragenlijst dan werd er gekozen voor de antwoordoptie 'ik weet het niet' indien van toepassing of werd er geregistreerd dat dit antwoord nadien op *missing* gezet moet worden (in de online module was dit niet mogelijk).
- Alle papieren versies die online werden ingegeven werden voorzien van een identificatie (de tekst "papieren versie") zodat achteraf het mogelijk is om ze verder te onderzoeken.

In deze fase werden drie vragenlijsten volledig verwijderd: één papieren versie van de vragenlijst had ontbrekende pagina's en bij twee andere papieren versies van de vragenlijst kon worden afgeleid dat deze niet correct waren beantwoord (tegenstrijdige en ontbrekende antwoorden met veel tekstuele opmerkingen in de kantlijn).

In de papieren versie van de vragenlijst was ook een fout ingeslopen, in één van de vragen was een antwoordoptie verkeerd herhaald, alle antwoorden op deze vraag werden op *missing* gezet. Gezien het lage aantal papieren versies van de vragenlijst is de impact hiervan gering.

5.1.1. Steekproefrespons

Er werd een berekening gemaakt van het voltooiingspercentage (m.a.w. hoeveel procent van de vragenlijst werd doorlopen alvorens personen zijn afgehaakt). Deze berekening is interessant om te weten tot welke groep van vragen (of pagina) een persoon is geraakt. Tabel 6 toont de resultaten van deze berekening.

Tabel 6. Voltooiingspercentage van de vragenlijst

% voltooid	0	0-10*	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100	100
Aantal deelnemers	1499	1475	1358	1193	1142	1107	1102	1102	1102	1093	1069	1069
Aantal afhakers	24	117	165	51	35	5	0	0	9	24	0	

*Noot: vanaf 15% voltooiingspercentage wordt de eerste vraag gesteld, ervoor betreft het introductie-pagina's met uitleg.

Er lijkt hierbij geen groepsverschil te zijn. Als er gefocust wordt op diegene die 100% van de vragenlijst hebben doorlopen is dit voor elke groep ongeveer 70% (tabel 7), met een iets hoger percentage voor de groep met een persoonsvolgend budget en een ondersteuningsplan.

Tabel 6. Voltooiingspercentage van de vragenlijst overheen de groepen

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	310/402 (77.1%)	266/383 (69.5%)
Nee	278/410 (67.8%)	215/304 (70.7%)
Totaal	1069/1499 deelnemers (71.3%)	

Een andere manier om bovenstaande resultaten te omschrijven is dat 71.3% van de deelnemers (1069/1499 deelnemers) de vragenlijst volledig hebben ingevuld en de resultaten hebben ingediend op het einde.

Een andere manier om het voltooiingspercentage weer te geven is om te berekenen hoeveel verplichte hoofdvragen werden beantwoord (iedereen kreeg deze vragen te zien, ongeacht andere antwoorden, en ze moesten verplicht worden ingevuld). Ten opzichte van de vorige berekening houdt deze berekening wel rekening met het onderscheid tussen verplichte vragen en optionele vragen (deze laatste kunnen opgelaten worden, maar dat betekent niet dat de persoon daarom is afgehaakt).

Tabel 6. Voltooiingspercentage van hoofdvragen van de vragenlijst

hoofdvraag (verplicht)	praktische hulp momenteel	praktische hulp noden	andere praktische hulp	leeftijd	handicap
deelnemers met antwoord	1499	1160	1079	1069	1069
deelnemers zonder antwoord (cumulatief)	281	339 (+58)	420 (+81)	430 (+10)	430 (+0)

Ook hier werden er geen groepsverschillen opgemerkt tussen personen met of zonder een persoonsvolgend budget of met of zonder een ondersteuningsplan (de grootste groep zonder een antwoord, ongeveer 20%, is telkens al gesitueerd bij de eerste vraag).

In principe kan er al aan de slag gegaan worden met data van de hoofdvraag 'Praktische hulp momenteel' en de bijbehorende bijvragen (indien van toepassing, voltooiingspercentage van >20%). Na deliberatie werd er echter beslist om enkel diegene te includeren in de finale steekproef die de vragenlijst volledig hebben beantwoord (een voltooiingspercentage van 100%). Deze keuze omvat de selectie van respondenten die minstens alle vragen hebben beantwoord die leiden tot het kunnen beantwoorden van de onderzoeksvragen. Bovendien haken de deelnemers meestal al voor de eerste vraag af (zie tabel 5 en 6), waardoor het focussen op volledig ingevulde vragenlijsten geen grote impact heeft op het aantal deelnemers dat er bovenop geëxcludeerd moeten worden. Met deze keuze verminderen we ook het risico dat er deelnemers dubbel inzitten (bijvoorbeeld personen die gestart zijn met een vragenlijst in te vullen, maar dit pas na twee weken verder aanvullen, waardoor ze hun eerdere antwoorden niet meer konden inzien). Er werd dus beslist om 430 reacties van deelnemers te excluderen omdat ze te vroeg hadden 'afgehaakt', wat het totale aantal deelnemers terugbrengt naar 1069 deelnemers. Dit aantal ligt nog steeds

ruimschoots boven de oorspronkelijke doelstelling (840 deelnemers). De verdeling overheen de groepen van de definitieve steekproef is terug te vinden in tabel 7.

Tabel 7. Verdeling definitieve steekproef

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	310 (29.0%)	266 (24.9%)
Nee	278 (26.0%)	215 (20.1%)
Totaal	1069 deelnemers (100%)	

Uit tabel 7 kan er afgeleid worden dat er ook voldaan is aan het beoogde minimum aantal deelnemers per groep (210 deelnemers, zie theoretisch steekproefplan).

5.2. Representativiteit

Een steekproef moet voldoende sterk zijn qua aantallen voor de statistische analyses, maar bij voorkeur moet deze steekproef ook representatief zijn t.o.v. de beoogde populatie die onderzocht wordt, namelijk de prioriteitengroep 3 verdeeld overheen de 4 groepen (bijvoorbeeld: een steekproef die veel meer personen met een PVB deelbudget bevat kan een vertekend beeld geven van hun noden aan praktische hulp). Om op dit vraagstuk een antwoord te kunnen bieden hernemen we de procentuele verdeling van de steekproef, en vergelijken we die met de procentuele verdeling van de prioriteitengroep 3 verdeeld overheen de 4 groepen (gemakelijkheidswege hernemen we die hieronder in tabel 8 en 9).

Tabel 7. Verdeling definitieve steekproef

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	310 (29.0%)	266 (24.9%)
Nee	278 (26.0%)	215 (20.1%)
Totaal	1069 deelnemers (100%)	

Tabel 8. Verdeling populatie prioriteitengroep 3 overheen de 4 groepen

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	761 (7.4%)	1891 (18.5%)
Nee	1473 (14.4%)	6116 (59.7%)
Totaal	10241 deelnemers	

Er zijn verschillen op te merken tussen de verdeling op populatieniveau en die van de steekproef. Zo is bijvoorbeeld de groep zonder een persoonsvolgend budget en zonder een ondersteuningsplan de grootste groep op populatie niveau (prioriteitengroep 3, 59.7%), maar is deze de kleinste groep in de steekproef (20.1%). Voor bepaalde analyses, als er gefocust wordt op verschillen tussen de groepen binnen de steekproef (het bedoelde opzet van het onderzoek), is het niet nodig dat deze representatief is ten opzichte van de verdeling van die groepen op het niveau van de prioriteitengroep 3. Als we bijvoorbeeld het gebruik van thuiszorgvoorzieningen willen vergelijken tussen de groepen met of zonder een persoonsvolgend budget, dan kan dit door gebruik te maken van de huidige steekproef zoals die momenteel verdeeld is. Echter, als we een gegeneraliseerde uitspraak willen doen over het gebruik van thuiszorgvoorzieningen op populatieniveau (dus niet van de steekproef, maar wel van alle personen in prioriteitengroep 3) dan zal er een bepaald gewicht moeten gebruikt worden zodat cellen die oververtegenwoordigd zijn verkleint worden qua belang en cellen die ondervertegenwoordigd zijn vergroot worden qua belang in de analyses, zodat een gelijke verhouding ontstaat van de steekproefkenmerken t.o.v. die van de populatie. Het is belangrijk om op te merken dat deze oefening maar ten dele zal werken, omdat de vragenlijst anoniem is (zie hoofdstuk 2 theoretisch steekproefplan) beschikken we niet over bijkomende gegevens om te verifiëren dat ook bijvoorbeeld geslacht, regio, etc. correct verdeeld zijn volgens de parameters van prioriteitengroep 3.

5.2.1. Wegingsfactor

De wegingsfactor drukt dus een getal uit waarmee de aantallen per cel in het steekproefschema vermenigvuldigd worden zodat deze procentueel representatief worden voor de populatie-aantallen (de prioriteitengroep 3). Opgelet, dit is geen loutere vermenigvuldiging van het aantal deelnemers binnen elke cel in de steekproef om overeen te komen met het aantal op populatieniveau, maar wel een vermenigvuldiging van het aantal van elke cel zodat de steekproef procentueel overeenkomt met de procentuele verdeling van de aantallen van elke cel op populatieniveau. Als we als voorbeeld de procentuele verdeling van de groep 'zonder een persoonsvolgend budget en zonder een ondersteuningsplan' nemen, dan telt die momenteel voor 20.1% van het totaal van de steekproef, dit terwijl deze groep voor 59.7% zou moeten doorwegen op populatieniveau (in het geheel van de prioriteitengroep 3). Het procentuele aandeel van de groep 'zonder een persoonsvolgend budget en zonder een ondersteuningsplan' (20.1%) moet dus vermenigvuldigd worden met ongeveer 2.97 zodat procentueel deze groep voor 59.7% vertegenwoordigd is in de representatieve steekproef. Tabel 9 geeft de wegingsfactoren weer per groep voor het steekproefschema om deze representatief te maken voor de populatie prioriteitengroep 3.

Tabel 9. Wegingsfactor van de steekproef naar populatieniveau met betrekking tot de 4 groepen

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	0.255	0.743
Nee	0.554	2.970
Totaal	gemiddeld: 1	

Opgelet, dit heeft geen effect op het totaal aantal personen in de steekproef, dit blijft 1069 deelnemers, maar wel op de onderlinge verhouding tussen de groepen. De resultaten na weging zijn te vinden in tabel 10. Procentueel komt deze verdeling nu overeen met de populatieverdeling (zie tabel 8). Sommige aantallen lijken laag (bijvoorbeeld de groep met een persoonsvolgend budget en een ondersteuningsplan, namelijk 79 personen), maar het is belangrijk om te onthouden dat hierachter wel een grotere groep personen schuilgaat, namelijk 761 personen. Het zijn enkel hun resultaten die minder sterk doorwegen ten opzichte van de andere groepen, hun resultaten worden namelijk '0.255 keer minder belangrijk gemaakt' op populatieniveau. Een kleine verduidelijking met een fictief voorbeeld zal dit helderder maken. Stel dat er onderzocht wordt of er verschillen zijn tussen de noden aan vervoer bij personen met of zonder een ondersteuningsplan, en dit in de groep van personen zonder een persoonsvolgend budget. In de steekproef zouden we bijvoorbeeld kunnen ontdekken dat personen zonder een persoonsvolgend budget en zonder een ondersteuningsplan meer vervoer nodig hebben, terwijl personen zonder een persoonsvolgend budget maar met een ondersteuningsplan geen extra vervoer nodig hebben. Als er dan onderzocht wordt of 'ongeacht het hebben van een ondersteuningsplan', personen zonder een persoonsvolgend budget noden hebben aan extra vervoer, dan kunnen de resultaten gemiddeld uitdraaien (omdat beide groepen ongeveer even groot zijn) 'niet echt meer vervoer nodig, maar ook niet niets'. Als de weging wordt toegepast, dan wordt het belang van de groep zonder een persoonsvolgend budget en zonder een ondersteuningsplan verhoogt (want die groep is bijna 4 maal groter op populatieniveau), dan zou er geconcludeerd worden dat personen zonder een persoonsvolgend budget, los van het feit of ze een ondersteuningsplan hebben of niet, wel degelijk nood hebben aan meer vervoer. Namelijk: voor één persoon met een ondersteuningsplan die zegt geen extra vervoer nodig te hebben, zijn er ongeveer 4 andere zonder een ondersteuningsplan die zeggen het wel nodig te hebben.

Tabel 10. Resultaten wegingsfactor van de steekproef

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	79 (7.4%)	198 (18.5%)
Nee	154 (14.4%)	639 (59.7%)
Totaal	1069 deelnemers	

6. Besluit

De Vlaamse Regering heeft aan het VAPH gevraagd om de prioriteitengroep 3 te onderzoeken naar hun huidige noden en of en hoe op kortere termijn eventueel al hulp en ondersteuning kan geboden worden aan hen. In een eerste onderzoek werd er gekeken naar welke noden de personen in prioriteitengroep 3 op het moment hadden, hoe ze die vandaag invulde en wat hen daarbij hielp. Het onderzoek bracht verschillende bevindingen teweeg, waaronder een grote nood aan praktische hulp en dat deze praktische hulp zou geboden moeten worden door professionele diensten.

Om de bevinding dat er een grote nood is aan praktische hulp die aangeboden wordt door professionelen verder uit te diepen werd een nieuw onderzoek opgestart. Dit onderzoek zal verkennen welke soorten praktische hulp personen in prioriteitengroep 3 precies nodig hebben; en het onderzoek zal ook verkennen waarom reguliere diensten die praktische hulp aanbieden (met name de thuiszorgvoorzieningen) hier wel of niet voor kunnen gebruikt worden (o.b.v. vermoedens dat dit aanbod onderbenut wordt).

Het huidige rapport gaat dieper in op het steekproefplan dat uitgewerkt werd i.f.v. de onderzoeksvragen, de representativiteit van de steekproef t.o.v. de prioriteitengroep 3, en welke steekproef uiteindelijk ook effectief gerealiseerd werd na de dataverzameling.

Er werd een theoretisch steekproefplan uitgewerkt met de focus op een aantal hoofdeffecten en interactie-effecten: het effect van het al dan niet hebben van een PVB (PVB ja/nee) en het effect van het al dan niet hebben van een ondersteuningsplan (OP ja/nee). De bevraging was verder kernachtig en anoniem (om de responsgraad te verhogen door het deelnemen makkelijker te maken). Om nadien te kunnen bepalen tot welke groep een persoon behoorde, kreeg elke groep een aparte link / versie van de vragenlijst ter beschikking.

Met behulp van theoretische berekeningen en power-analyses werd vastgesteld dat per groep er 210 personen zouden moeten deelnemen aan de bevraging om betrouwbare analyses te kunnen uitvoeren, wat het gewenste totaal aantal deelnemers op 840 personen brengt. Om dit aantal te bereiken werden er 2800 brieven gestuurd met de vraag om deel te nemen aan de bevraging (met een ingeschatte responsgraad van 30% zou het gewenste aantal deelnemers bereikt kunnen worden). De dataverzameling startte op 15 november 2023 en eindigde 8 januari 2024 (ongeveer 8 weken). Het versturen van één herinneringsbrief volstond om voldoende data te verzamelen, bij het afsluiten van de bevraging hadden 1502 personen deelgenomen.

De data van deze 1502 personen werd nagegaan op kwaliteit en hierna werden er 433 reacties geëxcludeerd (430 digitale versies en 3 papieren versies). Dankzij een goede responsgraad konden er immers strenge criteria worden toegepast (enkel volledig ingevulde vragenlijsten werden meegenomen).

Met het resterende aantal deelnemers ($n = 1069$) werd het vooropgestelde doel van 840 reacties bij aanvang van de steekproefverzameling dus ruimschoots behaald. Binnen de verschillende groepen werden de doelstellingen ook behaald, namelijk minstens 210 personen per groep. Tabel 11 toont de finale steekproef waarmee de analyses zullen aangevat worden.

Tabel 11. Verdeling definitieve steekproef

PVB	Ondersteuningsplan	
	Ja	Nee
Ja	310 (29.0%)	266 (24.9%)
Nee	278 (26.0%)	215 (20.1%)
Totaal	1069 deelnemers (100%)	

Er werd tenslotte ook nog een variabele aangemaakt die de steekproef weegt om die in overeenstemming te brengen met de procentuele verdeling van de populatiekenmerken van prioriteitengroep 3. Afhankelijk van de onderzoeksvraag kan deze weging gebruikt worden om uitspraken te doen over de ruimere populatie van de prioriteitengroep 3 (bij benadering, omdat de vragenlijst anoniem is kan niet aan alle representativiteitscriteria worden voldaan).

Er kan algemeen besloten worden dat de steekproefverzameling erg succesvol was en dat de analyses met de onderzoeksvragen kunnen gestart worden met een kwaliteitsvol databestand.